

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

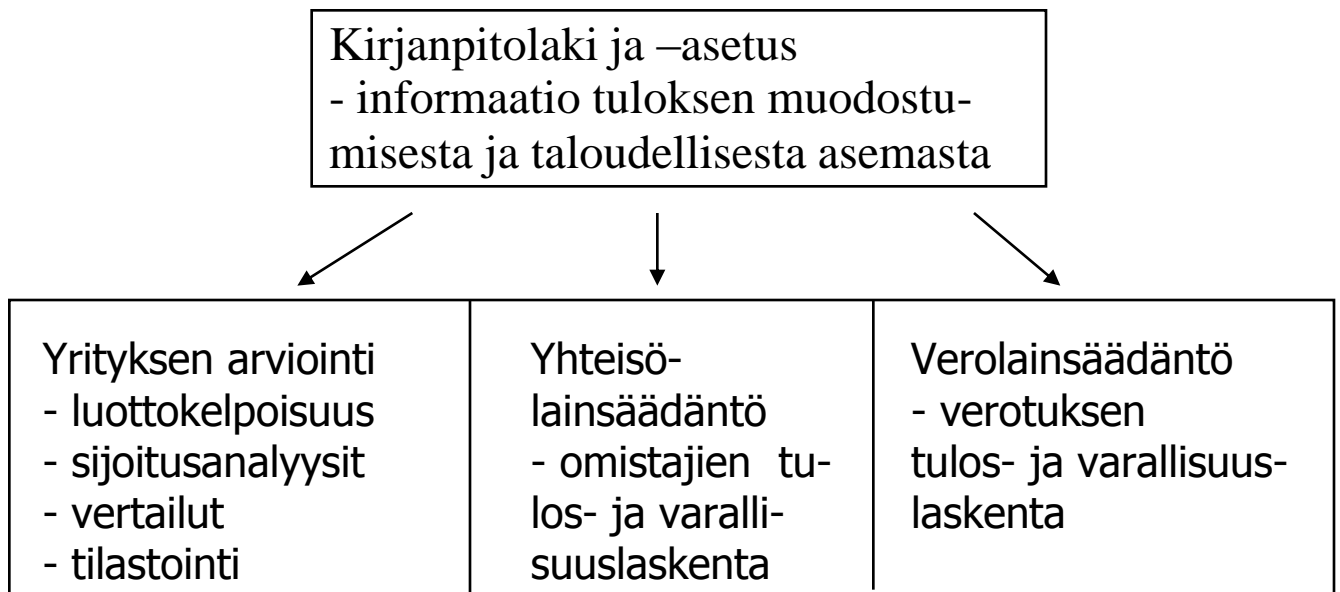
TILINPÄÄTÖSANALYYSI

Kauppatieteiden laitos

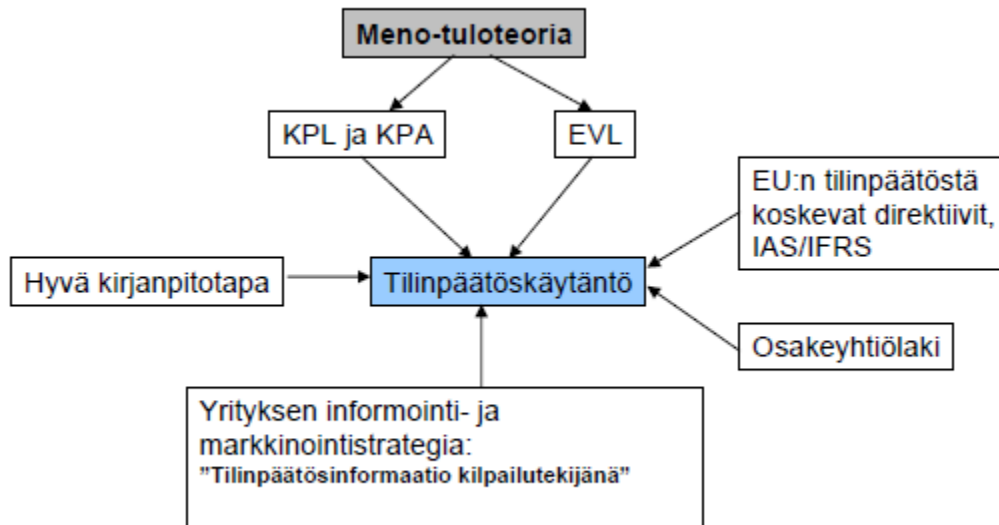
Osa 1

1 Johdanto

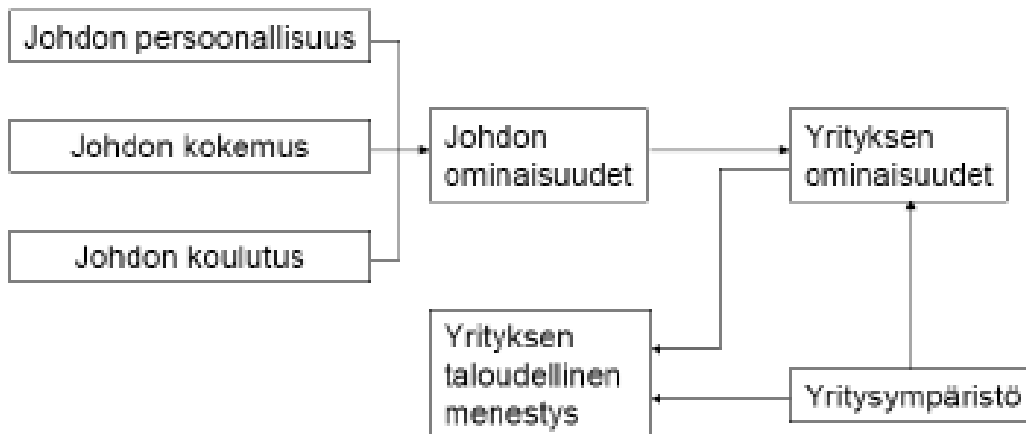
- Tilinpäätös on yrityksen keskeisin viesti ulkomaailmalle.
- Tilinpäätökselle on annettu monia juridisia merkityksiä.
- Tilinpäätös on julkinen ja se on tarkoitettu yrityksen sidosryhmien, niin sisäisten kuin ulkoistenkin, päätöksenteon apuvälineeksi.
- Tilinpäätöksen avulla
 - ulkopuoliset saavat taloudellista tietoa yrityksen menestymisestä ja toiminnasta
 - yritys pystyy muokkaamaan itsestään muodostuvaa kuvaa.
- Suomessa kirjanpidolla ja tuloslaskennalla on ollut kiinteä yhteys verotukseen.
- Tilinpäätöksen säätelyä ja hyväksikäyttöä voidaan kuvata seuraavasti:

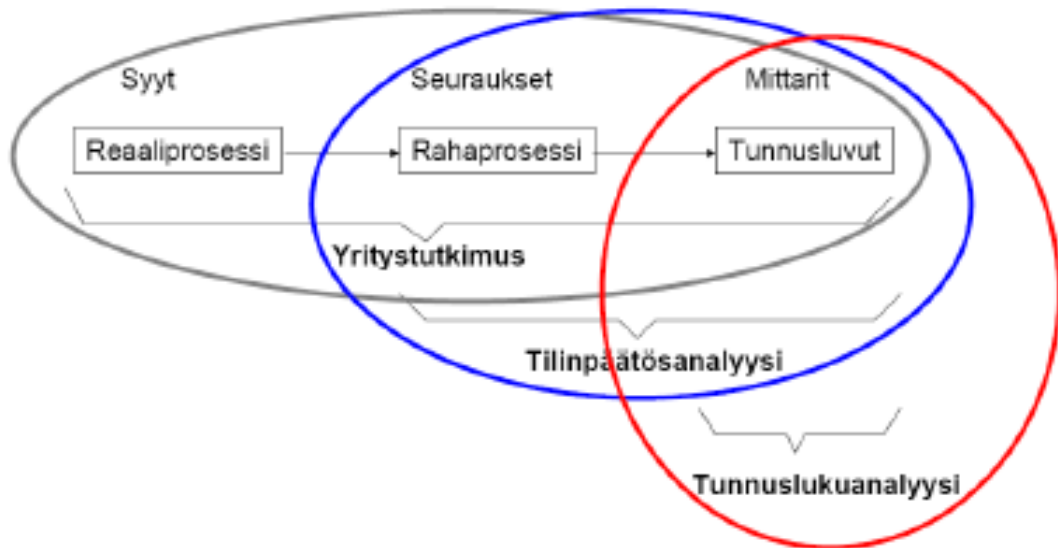
- Suomalaisen tilinpäätöskäytännön syntyminen

- Yrityksen menestyksen syntyminen:

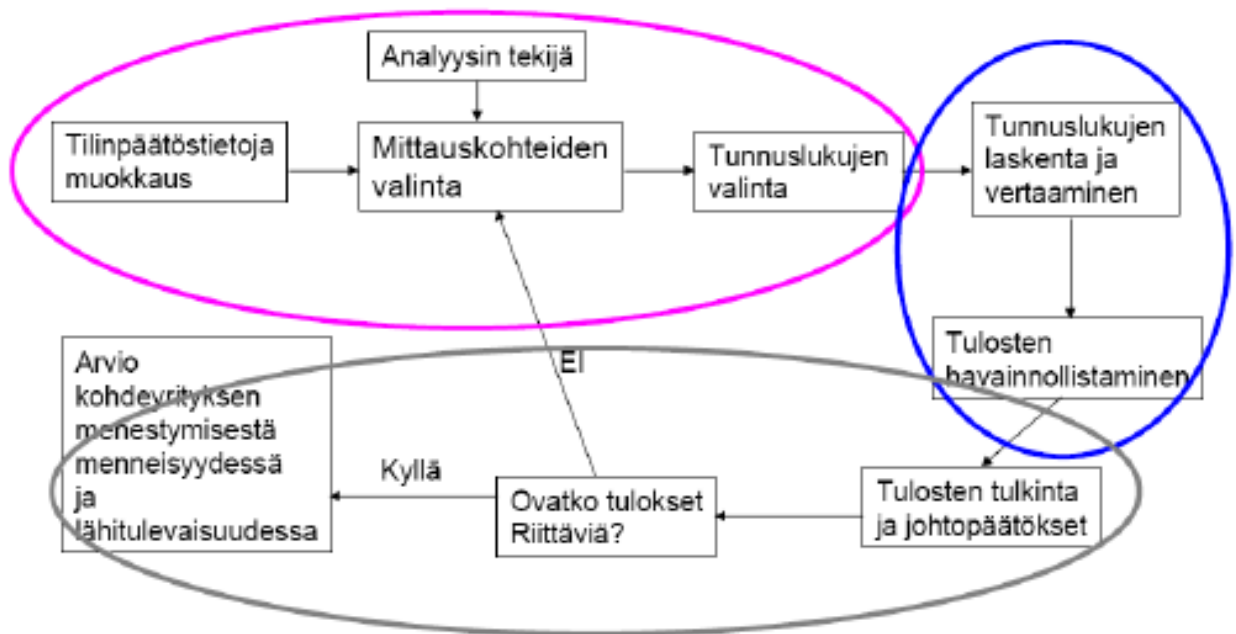

- Yrityksen reaali- ja rahaprosessin yhteys eri analyysimuotoihin:
 - Analyysimuodot:
 - Yritystutkimus
 - Tilinpäätösanalyysi
 - Tunnuslukuanalyysi

- Yritystutkimuksessa pyritään numeerisen ja laadullisen analyysin avulla varmistumaan rahoitettavien hankkeiden ja yritysten suotuisista tulevaisuudennäkymistä, eli edellytyksistä kannattavaan toimintaan.
- Yritystutkimuksen antama kokonaiskuva yrityksestä koostuu kannattavuudesta, rahoituksesta ja toimintaedellytyksistä.

- Tilinpäätösanalyysissä verrataan eri yritysten taloudellista tilaa samalla ajanhetkellä ja yksittäisten yritysten tai yritysjoukon taloudellisen tilan kehittymistä eri ajanjaksoina.
- Tilinpäätösanalyysillä tarkoitetaan tilinpäätösinformaation pohjalta suoritettavaa kannattavuuden, rahoituksen ja taloudellisten toimintaedellytysten mittaamista ja kriittistä arviointia käyttäen vertailuperusteena joko analyysin suorittajan tavoitteita ja/tai toisia saman alan yrityksiä.
- Tunnuslukuanalyysi on se osa tilinpäätösanalyysiä, jossa yrityksen taloudellinen tilanne tiivistetään avainluvuiksi erilaisten suhdelukujen avulla.
- Tilinpäätösanalyysi prosessina:

1. vaihe

- Analyysin perustietojen (tuloslaskelma, tase, liitetiedot) muokkaus
 - Tavoitteena on lähtöaineiston standardointi
 - Standardointi on ehdoton edellytys vertailulle: kohdeyrityksen eri tilikausien välillä ja toisaalta eri yritysten välillä
 - Kehittyneen lainsäädännön ansiosta nykyään muokkaustarve on vähäistä, lähinnä tilinpäätöserien uudelleenjärjestelyä

2. vaihe

- Mittauskohteiden ja niiden mukaisten analyysimenetelmien valinta
- Analyysin suorittaja ja käyttötarkoitus ratkaisevat sen,
 1. mitä analyysillä halutaan mitata,
 2. mitä menetelmiä analyysin suorittajalla on käytettävissään ja
 3. mitä menetelmiä on perusteltua käyttää

3. vaihe

- Kohdeyritysten taloudellisen menestymisen tutkiminen erilaisten, kutakin tarkoitusta varten valittavien tekniikoiden ja vertailukohteiden avulla.
- Analyysitekniikat
 1. Prosenttilukumuotoisen tilinpäätöksen laadinta
 2. Trendianalyysi
 3. Tunnuslukuanalyysi
 4. Kassavirta-analyysi

Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös

- Tilinpäätöserien esittäminen prosentteina liikevaihdosta tai taseen loppusummasta, jolloin tilinpäätöserien keskinäiset suhteet saman vuoden sisällä tulevat selkeästi esiin.

Trendianalyysi

- Prosenttilukumuotoiset tilinpäätökset laaditaan vertailua varten useammilta peräkkäisiltä vuosilta pitäen tarkasteluperiodin ensimmäistä vuotta perusvuotena.

Tunnuslukuanalyysi

- Lasketaan tuloslaskelmasta tai taseesta yleensä suhdelukumuotoisia tunnuslukuja, jotka mittaavat yrityksen menestymisen eri osatekijöitä, kuten kannattavuutta, rahoitusrakennetta ja maksuvalmiutta.

Kassavirta-analyysi

- Laaditaan ns. kassavirta- tai rahoituslaskelmia, joissa suoriteperusteisen tilinpäätöksen erät muokataan liitetietojen avulla kassaperusteiseksi.
- Kassavirta-analyysin antama hyöty on suurimmillaan, kun se yhdistetään muiden analyysimenetelmien informaatioon.

TILINPÄÄTÖSANALYYSIN JOHTOPÄÄTÖKSET

Numeerisen aineiston arviointi ja syy-seuraussuhteiden selvittäminen

- Analyysin vertailukohteiden perusteella tilinpäätösanalyysi voidaan jaotella
 1. Tiettyä vuotta koskevaan ajalliseen poikkileikkausanalyysiin ja
 2. Peräkkäisten vuosien aikasarja-analyysiin
- Ajallisessa poikkileikkausanalyysissä kohdeyritystä verrataan tiettyinä vuonna muihin, yleensä samaa toimialaa edustaviin yrityksiin.
- Aikasarja-analyysissä taas yrityksen omaa kehitystä seurataan pidemmällä aikavälillä, jolloin voidaan tehdä johtopäätöksiä yrityksen taloudellisen tilan kehityksestä.
- Analyysityypit voidaan myös yhdistää siten, että voidaan tehdä myös aikaulottuvuuden sisältäviä vertailuja muihin yrityksiin.

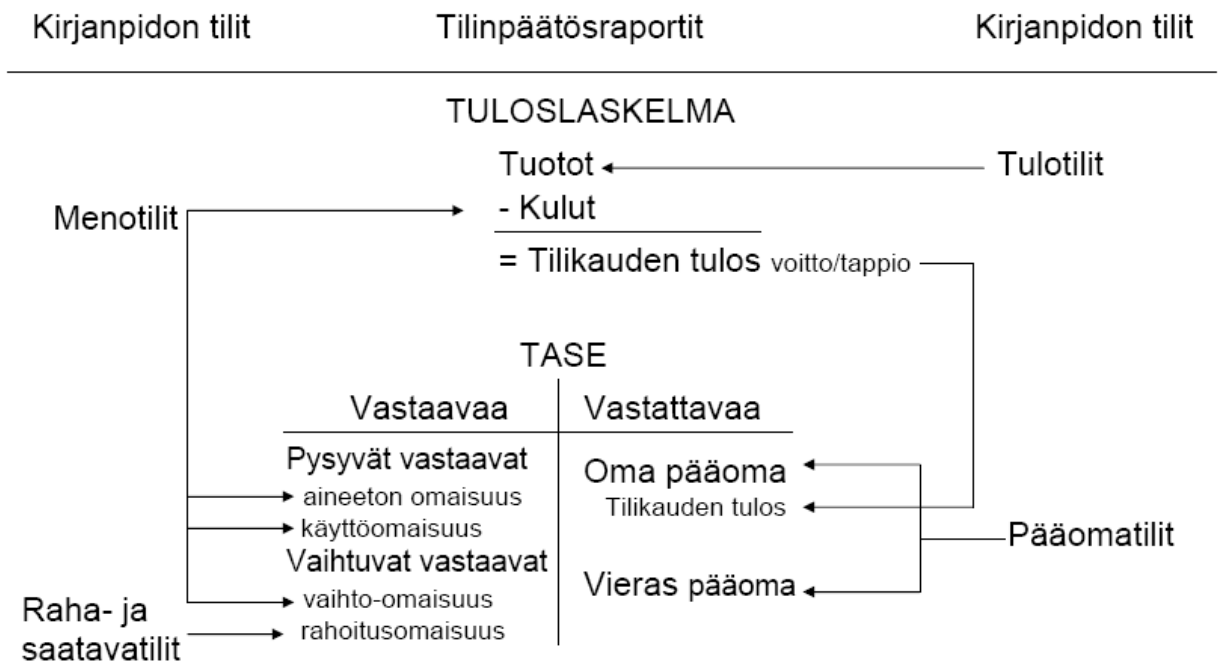
JOHTOPÄÄTÖKSET

- Kun vertailussa havaitaan poikkeamia suuntaan tai toiseen, pyritään löytämään niiden syyt ja selvittämään, ovatko poikkeamat satunnaisia vai merkki kääntyneestä suuntauksesta.

2 Tilinpäätöserien sisältö ja muokkaus

2.1 Tuloslaskelma

- Keskeisiä käsitteitä
 - Meno vs kulu
 - Tulo vs tuotto
 - Investointi vs poisto
 - Maksu
 - Omaisuus vs pääoma
- Tilinpäätöksen johtaminen kirjanpidosta:

- Kirjanpidon ja tuloslaskelman päätarkoitus on yrityksen jakokelpoisen voiton laskemista.
- Tilinpäätöksessä esitetty tulos ratkaisee osakeyhtiöiden voitonjakomahdollisuuden ja sillä on suuri merkitys verotettavan tulon määrittämiseen.

- Kululajikohtaisessa tuloslaskelman mallissa välisummat on merkitty rinnakkaissarakkeeksi. Kirjanpitovelvollinen voi halutessaan merkitä välisummat tuloslaskelmaan myöskin ilman rinnakkaisasetelmaa. Näinkin meneteltäessä tuloslaskelman tulee merkitä seuraavat välisummat:
 - Materiaalit ja palvelut yhteensä
 - Henkilöstökulut yhteensä
 - Poistot ja arvonalentumiset yhteensä
 - Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä
 - Satunnaiset erät yhteensä
 - Tilinpäätössiirrot yhteensä.
- Ennen liikevoittoa esitettävät liiketoiminnan tuotot jaetaan kululajikohtaisessa tuloslaskelmassa seuraaviin ryhmiin:
 - Liikevaihto
 - Liiketoiminnan muut tuotot.
- Liikevoiton alapuolella tuottoja sisältyy seuraaviin ryhmiin:
 - Rahoitustuotot esitetään ryhmässä Rahoitustuotot ja –kulut
 - Satunnaiset tuotot esitetään ryhmässä Satunnaiset erät.

TULOSLASKELMA

	(Tilikausi)			(Edellinen tilikausi)		
	— . — . — .	-	— . — . — .	— . — . — .	-	— . — . — .
LIKEVAIHTO			0,00			0,00
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)		+/-	0,00		+/-	0,00
Valmistus omaan käyttöön (+)			0,00			0,00
Liiketoiminnan muut tuotot			0,00			0,00
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat						
Ostot tilikauden aikana			0,00			0,00
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-/+	0,00		-/+	0,00	
Ulkopuoliset palvelut		<u>0,00</u>	-		<u>0,00</u>	-
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot			0,00			0,00
Henkilösivukulut						
Eläkekulut			0,00			0,00
Muut henkilösivukulut		<u>0,00</u>	-		<u>0,00</u>	-
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot			0,00			0,00
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä			0,00			0,00
Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset		<u>0,00</u>	-		<u>0,00</u>	-
Liiketoiminnan muut kulut		-	<u>0,00</u>		-	<u>0,00</u>
LIKEVOITTO (-TAPPIO)			0,00			0,00
Rahoitustuotot ja -kulut						
Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä			0,00			0,00
Tuotot osuuksista omistusyhteis-yrityksissä			0,00			0,00
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista						
Saman konsernin yrityksiltä			0,00			0,00
Muilta			0,00			0,00
Muut korko- ja rahoitustuotot						
Saman konsernin yrityksiltä			0,00			0,00
Muilta			0,00			0,00
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista	-	0,00		-	0,00	
Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista	-	0,00		-	0,00	
Korkokulut ja muut rahoituskulut						
Saman konsernin yrityksille	-	0,00		-	0,00	
Muille	-	<u>0,00</u>	+/-		<u>0,00</u>	+/-
VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ			0,00			0,00
Satunnaiset erät						
Satunnaiset tuotot			0,00			0,00
Satunnaiset kulut	-	<u>0,00</u>	+/-		<u>0,00</u>	+/-
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖS-SIIRTOJA JA VEROJA			0,00			0,00
Tilinpäätössiirrot						
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	-/+	0,00		-/+	0,00	
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	-/+	<u>0,00</u>	-		<u>0,00</u>	-
Tuloverot						
Tilikauden verot	-	0,00		-	0,00	
Laskennalliset verot	-	<u>0,00</u>	-		<u>0,00</u>	-
Muut välittömät verot		-	<u>0,00</u>		-	<u>0,00</u>
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)			<u>0,00</u>			<u>0,00</u>

- Liiketoiminnan kulut jaetaan kululajikohtaisessa tuloslaskelmakaavassa ennen jäämää *Liikevoitto* neljäksi pääryhmäksi:
 - Materiaalit ja palvelut
 - Henkilöstökulut
 - Poistot ja arvonalentumiset
 - Liiketoiminnan muut kulut.
- Sekä kululajikohtaisessa että toimintokohtaisessa tuloslaskelmakaavassa liikevoiton alapuolella esitetään seuraavat kulut:
 - Rahoituskulut ryhmässä Rahoitustuotot ja –kulut
 - Satunnaiset kulut ryhmässä Satunnaiset erät
 - Tuloverot
 - Muut välittömät verot.
- Lisäksi tase-erän Tilinpäätössiirtojen kertymä kasvattaminen näkyy tuloslaskelmassa kulukirjauksena ryhmässä Tilinpäätössiirrot.

Liikevaihto

- Liikevaihdolla tarkoitetaan kirjanpitovelvollisen varsinaisen toiminnan myyntituottoja, joista on vähennetty myönnetyt alennukset sekä arvonalisävero ja muut välittömästi myynnin määrään perustuvat verot (KPL 4:1).

- Liikevaihto on keskeinen yritystä kuvaava tunnusluku, koska sitä käytetään usein yrityksen toiminnan volyymin, yrityksen koon ja sen merkittävyyden mittarina.
- Myynnin oikaisuerinä myynnistä voidaan vähentää ainoastaan annetut alennukset ja myynnin perusteella määräytyvät verot (KPL 4:1), esim. luottotappiot ja myyntirahdit merkitään luonnettaan vastaavalle kulutilille, tavanomaisesti Liiketoiminnan muihin kuluihin.
- Liikevaihtoa laskettaessa voidaan yrityksen myyntisaamisiin liittyvät kurssivoitot ja -tappiot merkitä myynnin oikaisueriksi, tai niitä voidaan käsitellä rahoitustuottoina ja -kuluina.
- Saadut ennakkomaksut merkitään lyhytaikaiseksi (pitkäaikaiseksi) vieraaksi pääomaksi eikä liikevaihtoon.

Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos

- Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutoksella tarkoitetaan yrityksen omassa tuotantoprosessissa jalostetun varaston muutosta.
- Valmisteveraston muutos voi vaatia tarkempaa selvitystä.

Valmistus omaan käyttöön

- Valmistusta omaan käyttöön voidaan juoksevassa kirjanpidossa käsitellä joko omalla tilillään tai siirtoerinä niiltä menotileiltä, joilla tähän valmistukseen tarvittavia menoja seurataan.
- Käytettäessä oman käytön erää muuttuvien menojen korjauseränä tuloslaskelmassa ilmenevä muuttuvien menojen rakenne ei välttämättä anna oikeaa kuvaa yrityksen kulurakenteesta.

Liiketoiminnan muut tuotot

- Liiketoiminnan muihin tuottoihin sisällytetään sellaiset yrityksen varsinaiseen suoritetuotantoon kohdistuvat tuotot, jotka eivät ole liikevaihtoa.
- Tällaisia voivat olla esim. vuokratuotot, käyttöomaisuuden myynnistä saadut tuotot sekä muut vastaavat tuotot.
- Liiketoiminnan muu tuotto on tarkoitettu ymmärrettäväksi laajasti ja vastaavasti satunnainen tuotto puolestaan suppeasti.
- Liiketoiminnan muissa tuotoissa esitetään yrityksen saamia avustuksia, elleivät ne määräydy suoraan luovutetun suoritteen perusteella, jolloin ne sisällytetään liikevaihtoon tai jollei niitä ole käsitelty satunnaisina tuottoina taikka menojen oikaisuin.
- Liiketoiminnan muiden tuottojen hankintaan liittyvät kulut tulee vähentää ennen jäämää Liikevoitto.
- Tilinpäätöstä analysoitaessa tulee harkita käsitelläkö tätä erää satunnaisten tuottojen tapaan.

Materiaalit ja palvelut

- Materiaalit ja palvelut jakautuu kahteen pääerään:
 - Aineet, tarvikkeet ja tavarat ja
 - Ulkopuoliset palvelut.
- Erä liittyy välittömästi yrityksen varsinaiseen suoritetuotantoon: sellaisenaan tai jalostettuina myytäviin aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin sekä yrityksen tuotantoprosessin tarvitsemiin ulkopuolisiin palveluihin.
- Erää voidaan luonnehtia ostomenoiksi, joka sisältää sekä materiaaliostot että palveluostot.

- Ryhmässä *Aineet, tarvikkeet ja tavarat* esitetään tuloslaskelmakaavassa kaksi alaryhmää: *Ostot tilikauden aikana* sekä *Varastojen muutos*.
- Ostomenot korjataan erän Varastojen muutos avulla tilikauden liikevaihtoa vastaavien ostojen määräksi eli ostokuluksi.
- Varastojen muutoksella tarkoitetaan ostoihin muodostunutta varastoa, ts. jalostamattoman varaston muutosta, erotuksena Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos.
- Jos ostoihin on saatu avustusta esim. julkisyhteisöltä, sitä käsitellään ostomenojen oikaisuna.
- Ulkopuoliset palvelut on työpainotteinen erä ja se sisältää esim. alihankinnat ja työvoiman vuokrauskulut, jos ne liittyvät läheisesti kirjanpitovelvollisen omiin tuotteisiin tai myytäviin palveluihin.
- Ulkopuolisiin palveluihin sisällytetään ainoastaan yrityksen tuotantoon liittyvät, muuttuvan kulun luonteiset erät.

Henkilöstökulut

- Henkilöstökulut jaetaan kahteen alaryhmään:
 - *Palkat ja palkkiot* sekä
 - *Henkilösivukulut*.
- Henkilösivukulut jaetaan puolestaan kahdeksi ryhmäksi: *Eläkekulut* ja *Muut henkilösivukulut*.
- Henkilöstökulut sisältävät ennakonpidätyksen alaiset palkat ja niihin verrattavat kulut sekä välittömästi palkan perusteella määräytyvät kulut (henkilösivukulut).

- Eläkekulut sisältävät sekä pakollisista että vapaaehtoisista eläkejärjestelyistä aiheutuvat kulut.
- Muihin henkilösivukuluihin merkitään välittömästi palkkaan liittyvät kulut, kuten sosiaaliturvamaksut, sekä muista henkilövakuutuksista kuin eläkevakuutuksista aiheutuvat kulut.
- Tilinpäätösanalyysissä voidaan joutua korjaamaan omistajan palkkaus, vaikutus tulokseen ja omaan pääomaan.

Poistot ja arvonalentumiset

- Erä Poistot ja arvonalentumiset esiintyy ainoastaan kululajikohtaisessa tuloslaskelmakaavassa.
- Toimintokohtaista kaavaa käytettäessä poistot ja arvonalentumiset sisältyvät eri toimintojen kuluihin (KPA 1:2).
- Poistot ja arvonalentumiset esitetään ennen liiketoiminnan muita kuluja ja ne ryhmitellään seuraavasti:
 - Suunnitelman mukaiset poistot
 - Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä
 - Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset.
- Ryhmän ensimmäisenä eränä vähennetään suunnitelman mukaiset poistot, jotka vähennetään ajan kulumisen perusteella hyödykkeen arvioidun taloudellisen käyttöajan kuluessa.
- Kirjanpitovelvollinen saa vähentää myös suunnitelman ylittäviä poistoja, jos siihen on erityinen syy (KPL 5:12.1); kts. Tilinpäätössiirrot.
- *Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä* sisältävät käyttöomaisuudesta tehdyt kulukirjaukset, jotka eivät sisälly suunnitelman mukaisiin poistoihin.

- Erä Arvon alentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä on varattu kertaluonteisille poistoille, joka tulee tehdä, jos hyödykkeeseen liittyvät tulonodotukset ovat pysyvästi alentuneet.
- Vaihtuvien vastaavien poikkeuksellisilla arvonalentumisilla tarkoitetaan vaihto-omaisuusvaraston poikkeuksellista, esim. tulipalosta tai vesivahingosta johtuvaa arvon laskua.
- Yritysten vertailu tilinpäätösanalyysissä voi vaatia poistokorjausta.

Liiketoiminnan muut kulut

- *Liiketoiminnan muut kulut* on yhdistelmä niistä eristä, joita kululajikohtaisessa tuloslaskelmakaavassa ei ole erikseen mainittu.
- Tällaisia ovat esim. vuokrat, yrityksen käyttämät palvelut (kuten tilitoimistopalvelut, asianajopalvelut, mainostoimistopalvelut jne.), muut henkilöstökulut kuin ryhmään *Henkilöstökulut* sisältyvät, kuten henkilökunnan koulutus- ja vapaa-ajankulut jne.
- Tarvittaessa liiketoiminnan muut kulut tulee jakaa alaryhmiin, jos yksittäiset erät ovat määrältään niin suuria, että niiden erillinen esittäminen on tarpeen tuloksen muodostumiseen vaikuttavien seikkojen selventämiseksi (näin KPA 1:9).
- Liiketoiminnan muiden kulujen analysointi voi paljastaa poikkeukselliset tilanteet sekä erityiset riskit.

Rahoitustuotot ja -kulut

- Rahoitustuotot ja kulut jaetaan KPA 1:1:n ja 1:2:n tuloslaskelmakaavassa seitsemäksi eräksi:
 - Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä
 - Tuotot osuuksista omistusyhteisyryksissä
 - Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista

- Muut korko- ja rahoitustuotot
 - Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista
 - Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista
 - Korkokulut ja muut rahoituskulut.
- Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista sekä muut korko- ja rahoitustuotot tulee KPA 1:1.2:n mukaan esittää sillä tavoin jaoteltuina, että tuloslaskelmasta ilmenevät erikseen ne tuotot, jotka on saatu saman konsernin yrityksiltä. Samalla tavalla on jaoteltava korkokulut ja muut rahoituskulut.
 - Eriin Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksistä sekä Tuotot osuuksista omistusyhteisyryksistä merkitään oman pääoman ehtoista sijoituksista saadut tuotot.
 - Muista kuin konserniyrityksistä tai omistusyhteisyryksistä saadut tuotot merkitään tuloslaskelmaan eräksi Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista, myös vieraan pääoman sijoitusten korkotuotot.
 - Erään Muut korko- ja rahoitustuotot sisällytetään kaikki lyhytaikaisista sijoituksista saatavat korko- ja muut tuotot sekä niistä johtuvat kurssierot.
 - Korkokuluihin ja muihin rahoituskuluihin merkitään korkojen lisäksi mm. kurssitappiot.
 - Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista ja vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista esitetään rahoitustuottojen ja -kulujen ryhmässä.

Satunnaiset erät

- Satunnaisilla erillä tarkoitetaan tuottoja ja kuluja, jotka perustuvat kirjanpitovelvollisen tavanomaisesta poikkeaviin, kertaluonteisiin ja olennaisiin tapahtumiin (KPL 4:2).
- Näillä tarkoitetaan tuottoja ja kuluja, jotka syntyvät muutoin kuin varsinaisessa toiminnassa.
- Satunnaisiksi voidaan merkitä esim. käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot silloin, kun kirjanpitovelvollinen luopuu kokonaisesta toimialasta, sekä edellisille tilikausille kuuluvat korjaukset.
- Satunnaisten tuottojen ja kulujen yhteydessä voidaan esittää myös näihin eriin kohdistuvat tuloverot.

Tilinpäätössiirrot

- Tilinpäätössiirrot esitetään kahtena eränä:
 - Poistoeron muutos ja
 - Vapaaehtoisten varausten muutos.
- Tilinpäätössiirtojen avulla voidaan toteuttaa EVL 54 §:n vaatimus siitä, että kirjanpidossa on vähennettävä vähintään yhtä suuret vapaaehtoiset varaukset ja poistot kuin mitä verotuksessa vaaditaan vähennettäväksi. Muista kuin verosyistä tilinpäätössiirtoja ei tule merkitä tuloslaskelmaan.
- Poistoerolla tarkoitetaan tuloslaskelmassa vähennettyä suunnitelman mukaisen poiston ylittävää poistoa.
- Poistoeron kirjausmahdollisuus on vapaaehtoisten varausten vähentämisen tavoin säädetty verotussyistä (EVL 54 §).

- Kirjanpitolautakunta on katsonut, ettei kertynyttä poistoeroa ole lupa purkaa suurempaa määrää kuin mitä tilikaudella vähennetään suunnitelman mukaisena poistona.
- Vapaaehtoisten varausten vähentämisestä säädetään KPL 5:15:ssä: tilinpäätöksessä saadaan tehdä investointi-, toiminta- tai muu sellainen varaus (KPL 5:15).
- Vapaaehtoisten varausten avulla kirjanpidossa voidaan vähentää sellaiset tuloksenjärjestelyerät, joiden vähentäminen verotuksessa edellyttää vähintään yhtä suurta kulukirjausta tilinpäätöksessä.

Tuloverot

- Tulovero tarkoittaa veronalaisen tulon perusteella määräytyvää veroa.
- Erään tulosverot sisällytetään joko yrityksen kaikki tuloverot tai ne tuloverot, jotka kohdistuvat muihin kuin satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin.
- Vaihtoehtona on, että tilikaudelle kohdistetaan myös kirjanpidon ja verotuksen jaksotuseroja vastaavat verovelat ja -saamiset (KPL 5:18).
- Ellei jälkimmäistä vaihtoehtoa käytetä, jaksotuseroista johtuvat verovelat ja -saamiset on ilmoitettava liitetietona, elleivät ne ole merkitykseltään vähäisiä (KPA 2:6.1 1 k).
- Pienten kirjanpitovelvollisten ei tarvitse ilmoittaa jaksotuseroista johtuvia verovelkoja ja -saamisia myöskään liitetietona (KPA 2:6.2).
- Laskennalliset verovelat ja -saamiset tulee esittää tuloslaskelmassa ja taseessa omana eränään.

Muut välittömät verot

- Muut välittömät verot voi sisältää johonkin muuhun maahan maksettavan esim. varallisuusveron.

Toimintokohtainen tuloslaskelma

- Toimintokohtaisen tuloslaskelmakaavan poikkeaa kululajikohtaisesta kaavasta liikevoittoon (-tappioon) asti, ja sen jälkeiseltä osalta kaavat ovat täysin identtiset.
- Toimintokohtaisessa tuloslaskelmassa esiintyy neljä eri toiminnoista aiheutunutta kuluryhmää:
 - hankinnan ja valmistuksen kulut
 - myynnin ja markkinoinnin kulut
 - hallintokulut
 - liiketoiminnan muut kulut.
- Toimintojen luokitusta ei voida muuttaa niin, että kulut jaettaisiin esim. viideksi eri toiminnoksi.
- Hankinnan ja valmistuksen kuluina esitetään sellaisia valmistustoimintaa harjoittavan kirjanpitovelvollisen menoeriä ja niiden korjauksia, jotka vastaavat KPL 4:5:n mukaisia hankintamenoon sisällytettäviä eriä.
- Myynnin ja markkinoinnin kuluina esitetään myytäväksi tarkoitettujen hyödykkeiden markkinoinnin, myynnin ja jakelun aiheuttamat kulut.
- Liiketoiminnan muihin kuluihin sisällytetään mm. varsinaiseen toimintaan luettavat käyttöomaisuuden myyntitappiot.

2.2 Tase

- Taseeseen merkittyjen välisummien lisäksi kirjanpitovelvollinen saa halutessaan merkitä taseen vastaavaa-puolelle seuraavat välisummat:
 - Pysyvät vastaavat yhteensä
 - Vaihtuvat vastaavat yhteensä.
- Taseen vastattavaa-puolelle saadaan haluttaessa merkitä seuraavat välisummat:
 - Oma pääoma yhteensä
 - Vieras pääoma yhteensä.
- Esitetyssä taseessa välisummat on merkitty rinnakkaissarakkeiksi. Kirjanpitovelvollinen saa halutessaan esittää välisummat myös ilman rinnakkaissarakeasettelua. Tällöin taseeseen tulee merkitä seuraavat välisummat:

Vastaavaa-puolelle

- Aineettomat hyödykkeet yhteensä
- Aineelliset hyödykkeet yhteensä
- Sijoitukset yhteensä
- Vaihto-omaisuus yhteensä
- Pitkäaikaiset saamiset yhteensä
- Lyhytaikaiset saamiset yhteensä
- Rahoitusarvopaperit yhteensä.

Vastattavaa-puolelle

- Muut rahastot yhteensä
- Tilinpäätössiirtojen kertymä yhteensä
- Pakolliset varaukset yhteensä
- Pitkäaikaiset velat yhteensä
- Lyhytaikaiset velat yhteensä.

	(Tilikauden päättymispäivä)		(Edellisen tilikauden päättymispäivä)	
	-----		-----	
V a s t a a v a a				
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Aineettomat hyödykkeet				
Kehittämismenot	0,00		0,00	
Aineettomat oikeudet	0,00		0,00	
Liikearvo	0,00		0,00	
Muut pitkävaikutteiset menot	0,00		0,00	
Ennakkomaksut	<u>0,00</u>	0,00	<u>0,00</u>	0,00
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet				
Omistettut	0,00		0,00	
Vuokraoikeudet	<u>0,00</u>	0,00	<u>0,00</u>	0,00
Rakennukset ja rakennelmat		0,00		0,00
Omistettut	0,00		0,00	
Vuokraoikeudet	<u>0,00</u>	0,00	<u>0,00</u>	0,00
Koneet ja kalusto		0,00		0,00
Muut aineelliset hyödykkeet	0,00		0,00	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>0,00</u>	0,00	<u>0,00</u>	0,00
Sijoitukset				
Osuudet saman konsernin yrityksissä	0,00		0,00	
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	0,00		0,00	
Osuudet omistusyhteisy yrityksissä	0,00		0,00	
Saamiset omistusyhteisy yrityksiltä	0,00		0,00	
Muut osakkeet ja osuudet	0,00		0,00	
Muut saamiset	0,00		0,00	0,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Vaihto-omaisuus	0,00		0,00	
Aineet ja tarvikkeet	0,00		0,00	
Keskeneräiset tuotteet	0,00		0,00	
Valmiit tuotteet/Tavarat	0,00		0,00	
Muu vaihto-omaisuus	0,00		0,00	
Ennakkomaksut	<u>0,00</u>	0,00	<u>0,00</u>	0,00
Saamiset				
Pitkäaikaiset				
Myyntisaamiset	0,00		0,00	
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	0,00		0,00	
Saamiset omistusyhteisy yrityksiltä	0,00		0,00	
Lainasaamiset	0,00		0,00	
Laskennalliset verosaamiset	0,00		0,00	
Muut saamiset	0,00		0,00	
Siirtosaamiset	<u>0,00</u>	0,00	<u>0,00</u>	0,00
Lyhytaikaiset				
Myyntisaamiset	0,00		0,00	
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	0,00		0,00	
Saamiset omistusyhteisy yrityksiltä	0,00		0,00	
Lainasaamiset	0,00		0,00	
Laskennalliset verosaamiset	0,00		0,00	
Muut saamiset	0,00		0,00	
Siirtosaamiset	<u>0,00</u>	0,00	<u>0,00</u>	0,00
Rahoitusarvopaperit				
Osuudet saman konsernin yrityksissä	0,00		0,00	
Muut osakkeet ja osuudet	0,00		0,00	
Muut arvopaperit	<u>0,00</u>	0,00	<u>0,00</u>	0,00
Rahat ja pankkisaamiset		0,00		0,00
V a s t a a v a a y h t e e n s ä		<u>0,00</u>		<u>0,00</u>

T A S E

	(Tilikauden päättymispäivä)		(Edellisen tilikauden päättymispäivä)	
	— . — . — .		— . — . — .	
V a s t a t t a v a a				
OMA PÄÄOMA				
Osake-, osuus- tai muu vastaava pääoma	0,00		0,00	
Ylikurssirahasto	0,00		0,00	
Arvonkorotusrahasto	0,00		0,00	
Käyvän arvon rahasto	0,00		0,00	
Vararahasto	0,00		0,00	
Muut rahastot				
Yhtiöjärjestyksen/Sääntöjen mukaiset rahastot	0,00		0,00	
Muut rahastot	<u>0,00</u>	0,00	<u>0,00</u>	0,00
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	0,00		0,00	
Tilikauden voitto (tappio)	0,00		0,00	
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ				
Poistoero	0,00		0,00	
Vapaaehtoiset varaukset	<u>0,00</u>	0,00	<u>0,00</u>	0,00
PAKOLLISET VARAUKSET				
Eläkevaraukset	0,00		0,00	
Verovaraukset	0,00		0,00	
Muut pakolliset varaukset	<u>0,00</u>	0,00	<u>0,00</u>	0,00
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen				
Pääomallainat	0,00		0,00	
Joukkovelkakirjalainat	0,00		0,00	
Vaihtovelkakirjalainat	0,00		0,00	
Lainat rahoituslaitoksilta	0,00		0,00	
Eläkelainat	0,00		0,00	
Saadut ennakot	0,00		0,00	
Ostovelat	0,00		0,00	
Rahoitusvekselit	0,00		0,00	
Velat saman konsernin yrityksille	0,00		0,00	
Velat omistusyhteisyrityksille	0,00		0,00	
Laskennalliset verovelat	0,00		0,00	
Muut velat	0,00		0,00	
Siirtovelat	<u>0,00</u>	0,00	<u>0,00</u>	0,00
Lyhytaikainen				
Pääomallainat	0,00		0,00	
Joukkovelkakirjalainat	0,00		0,00	
Vaihtovelkakirjalainat	0,00		0,00	
Lainat rahoituslaitoksilta	0,00		0,00	
Eläkelainat	0,00		0,00	
Saadut ennakot	0,00		0,00	
Ostovelat	0,00		0,00	
Rahoitusvekselit	0,00		0,00	
Velat saman konsernin yrityksille	0,00		0,00	
Velat omistusyhteisyrityksille	0,00		0,00	
Laskennalliset verovelat	0,00		0,00	
Muut velat	0,00		0,00	
Siirtovelat	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Vastattavaa yhteensä		<u>0,00</u>		<u>0,00</u>

PYSYVÄT VASTAAVAT

- Pysyvillä vastaavilla tarkoitetaan sellaisia eriä, jotka on tarkoitettu tuottamaan tuloa jatkuvasti useana tilikautena (KPL 4:3).
- Taseessa pääryhmä Pysyvät vastaavat jaetaan kolmeksi ryhmäksi:
 - Aineettomat hyödykkeet,
 - Aineelliset hyödykkeet ja
 - Sijoitukset.
- Pysyvät vastaavat muodostuvat pitkävaikutteisista menoista, käyttöomaisuudesta sekä muista pitkäaikaisista sijoituksista.
- Käyttöomaisuudella tarkoitetaan pysyviin vastaaviin kuuluvia esineitä, erikseen luovutettavissa olevia oikeuksia ja muita hyödykkeitä (KPL 4:4.1).
- Pitkävaikutteisilla menoilla tarkoitetaan sellaisia useampana kuin yhtenä tilikautena tuloa tuottamaan tarkoitettuja menoja, jotka eivät ole esineitä, erikseen luovutettavissa olevia oikeuksia tai muita hyödykkeitä.

Aineettomat hyödykkeet

- Aineettomat hyödykkeet jaetaan kehittämismenoihin, aineettomiin oikeuksiin, liikearvoon ja muihin pitkävaikutteisiin menoihin sekä ennakkomaksuihin.
- Aineettomien hyödykkeiden tilinpäätöskäsittelyyn liittyy erityisnäkökulmana:
 - muita menoja tiukempi aktivointikriteeri, erityisen varovaisuuden noudattaminen.

- Aineettoman hyödykkeen aktivointikriteerinä on siihen liittyvä tulosodotus; suunnitelman mukaiset poistot tulee tehdä näiden hyödykkeiden vaikutusaikana (KPL 5:5.1) ja niille on säädetty ehdottomat menolajikohtaiset enimmäispoistoajat.
- Kehittämismenoilla tarkoitetaan kehittämistoiminnasta aiheutuneita menoja.
- Kehittämismenot saadaan aktivoida erityistä varovaisuutta noudattaen. Niitä koskee perustamismenojen yhteydessä selvitetty aktivointimahdollisuus. Kauppa- ja teollisuusministeriö on antanut päätöksen kehittämismenojen aktivoimisesta taseeseen.
- Aineettomat oikeudet ovat joko erikseen luovutettavissa olevia (patentit, tekijänoikeudet ja tavaramerkkioikeudet) tai sellaisia, joita ei voida luovuttaa yrityskokonaisuudesta erillisesti (liikenneluvat ja tietokoneohjelmien käyttöoikeudet).
- Liikearvolla eli goodwill-arvolla tarkoitetaan yrityksen jatkuvan toimintaan liittyvää arvoa, joka ylittää sen varallisuusarvon eli substanssiarvon.
- Muina pitkävaikutteisina menoina esitetään esim. pitkäaikaisen lainan pääoma-alennus sekä aktivoidut mainoskampanjamenot.
- Tilinpäätösanalyysissä tulee selvittää aineettomien hyödykkeiden aktivoimisen syytä ja vaikutukset toimintaedellytyksiin.

Aineelliset hyödykkeet

- Aineelliset hyödykkeet jaetaan tasekaavassa seuraaviin alaryhmiin: Maa- ja vesialueet, Rakennukset ja rakennelmat, Koneet ja kalusta ja Muut aineelliset hyödykkeet sekä Ennakkomaksut ja Keskenkäiset hankinnat.
- Käyttöomaisuuden ja muun pysyviin vastaaviin kuuluvan aineellisen omaisuuden (sijoitusten) hankintameno aktivoidaan ja kirjataan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi (KPL 5:5.1); aktivointivelvollisuus ja poistopakko.
- Aineellisiin hyödykkeisiin kuuluvat samanlaiset ja hankintamenoiltaan vähäiset hyödykkeet saadaan merkitä samaan rahamäärään tilikaudesta toiseen.
- Maa- ja vesialueilla tarkoitetaan mm. maa- ja metsäaluetta, rakennettuja ja rakentamattomia tontteja, koskitiloja, vesijättöjä sekä vesialueita; näistä ei tehdä suunnitelman mukaisia poistoja.
- Erään Rakennukset ja rakennelmat sisällytetään kaikki talousyksikön toimintaan liittyvät rakennukset ja rakennelmat.

- Koneet ja kalusto -erään sisällytetään kirjanpitovelvollisen irtain käyttöomaisuus, kuten tuotantoprosessissa käytetyt koneet, hallinnossa käytetyt koneet ja laitteet, myymälätiskit, konttorikoneet, huonekalut, ajoneuvot, työkalut, muotit, vartiokoirat yms.
- Muita aineellisia hyödykkeitä ovat esim. soran- ja savenottopaikat, malmi- ja mineraaliesiintymät, kivilouhokset, turvesuot, rautatiet, padot, sillat, altaat ja taide-esineet.
- Ennakkomaksuihin merkitään aineellisten hyödykkeiden toimittajille maksetut ostot ennen kuin asianomainen hyödyke on otettu vastaan.
- Keskenäiset hankinnat ovat yleensä itselle tehtäviä pysyviä vastaavia, esim. keskenäinen itselle rakennettava rakennus.

Sijoitukset

- Sijoitukset jaetaan tasekaavassa seuraaviin alaryhmiin: Osuudet saman konsernin yrityksissä, Saamiset saman konsernin yrityksiltä, Osuudet omistusyhteisyhteisöissä, Saamiset omistusyhteisyhteisöiltä, Muut osakkeet ja osuudet sekä Muut saamiset.
- Sijoituksina käsitellään muun muassa kaikkia pysyviin vastaaviin kuuluvia osakkeita.

VAIHTUVAT VASTAAVAT

- Vaihtuvilla vastaavilla tarkoitetaan sellaisia eriä, joiden tarkoituksena ei ole tuottaa tuloa jatkuvasti useana tilikautena.
- Vaihtuvat vastaavat jaetaan taseessa neljäksi alaryhmäksi:
 - Vaihto-omaisuus,

- Saamiset,
 - Rahoitusarvopaperit sekä
 - Rahat ja pankkisaamiset.
- Vaihto-omaisuutta ovat sellaisenaan tai jalostettuina luovutettavaksi tai kulutettavaksi tarkoitetut hyödykkeet (KPL 4:4.2).
 - Rahoitusomaisuutta ovat rahat, saamiset sekä tilapäiset muussa muodossa olevat rahoitusvarat (KPL 4:4.3).

Vaihto-omaisuus

- Vaihto-omaisuus jaetaan taseessa seuraaviksi eriksi: Aineet ja tarvikkeet, Keskeneräiset tuotteet, Valmiit tuotteet/Tavarat ja Muu vaihto-omaisuus sekä Ennakkomaksut.
- Aineilla ja tarvikkeilla tarkoitetaan valmistustoimintaa harjoittavan kirjanpitovelvollisen vaihto-omaisuutensa valmistamista varten hankkimia hyödykkeitä.
- Keskeneräisillä tuotteilla tarkoitetaan valmistustoimintaa harjoittavan kirjanpitovelvollisen itse valmistamia, myytäväksi tarkoitettuja hyödykkeitä, joiden valmistusprosessi on tilinpäätöshetkellä kesken (puolivalmisteet).
- Valmiilla tuotteilla tarkoitetaan valmistustoimintaa harjoittavan yrityksen itse valmistamia ja luovutusvalmiiksi saatettuja, myytäväksi tarkoitettuja hyödykkeitä.
- Erään Muu vaihto-omaisuus sisällytetään sellaisinaan tai jalostettuina myytäväksi hankitut tai valmistetut hyödykkeet, jotka eivät sisälly edellä käsiteltyihin vaihto-omaisuuseriin.
- Tilinpäätösanalyysissä tulee kiinnittää huomiota varaston arvostamiseen ja sen arvon muutoksiin.

Saamiset

- Saamiset tulee esittää jaoteltuina seitsemäksi eri eräksi: Myyntisaamiset, Saamiset saman konsernin yrityksiltä, Saamiset omistusyhteyksyrityksiltä, Lainasaamiset, Muut saamiset, Maksamattomat osakkeet/osuudet sekä Siirtosaamiset.
- Saamiset tulee esittää taseessa jaettuna lyhytaikaisiin saamisiin ja pitkäaikaisiin saamisiin.
- Myyntisaamiset ovat yleensä kirjanpitovelvollisen varsinaiseen toimintaa liittyvän suoritemyynnin saamisia.
- Saamisiin saman konsernin yrityksiltä sisällytetään kaikki vaihtuvissa vastaavissa olevat erät, jotka sisältävät tällaisia saamisia.
- Saman konsernin yrityksiltä olevat saamiset voivat olla esim. myyntisaamisia, lainasaamisia, siirtosaamisia tai muita saamisia.
- Saamisiin omistusyhteyksyrityksiltä sisällytetään kaikki vaihtuvissa vastaavissa olevat erät, jotka sisältävät tällaisia saamisia.
- Lainsaamiset liittyvät suoraanlaiseen lainaustoimintaan; tavanomaisia rahalainojen saajia ovat osakkaat, henkilökunta ja samaan konserniin kuuluvat yritykset.
- Muina saamisina ilmoitetaan ne saamiset, jotka eivät sisälly saamisten kuuteen muuhun alaryhmään; esim. yrityksen lyhytaikaisesti sijoittamat varat joukkovelkakirjalainoihin.
- Erä Maksamattomat osakkeet/osuudet tulee jakaa erikseen pitkäaikaisiin ja lyhytaikaisiin saamisiin.

- Siirtosaamisilla tarkoitetaan tilikaudella tai aikaisemmalla tilikaudella suoritettuja maksuja sellaisista menoista, jotka toteutuvat suoriteperusteisesti tai suoriteperustetta vastaavalla tavalla tulevina tilikausina, ellei näitä ole merkittävä ennakkomaksuihin.

Rahoitusarvopaperit

- Rahoitusarvopaperit jaetaan taseessa seuraaviksi eriksi: Osuudet saman konsernin yrityksissä, Muut osakkeet ja osuudet sekä Muut arvopaperit.
- Osuuksina saman konsernin yrityksissä ilmoitetaan konserniyritysten eli tytäryritysten, emoyrityksen ja sisaryrityksen osakkeet ja osuudet, kuten osuudet avoimissa yhtiöissä, kommandiittiyhtiöissä tai osuuskunnissa
- Muina osakkeina ja osuuksina ilmoitetaan ne rahoitusomaisuuteen kuuluvat osakkeet ja osuudet, jotka omistetaan muista kuin saman konsernin kuuluvista yrityksistä ja jotka eivät ole yhtiön omia osakkeita tai osuuksia.
- Muina arvopapereina ilmoitetaan rahoitusomaisuuteen kuuluvat arvopaperit, jotka eivät ole osakkeita tai osuuksia.

Rahat ja pankkisaamiset

- Rahoilla tarkoitetaan yrityksen käteisiä kassavaroja, kolikoita ja seteleitä, ja pankkisaamisilla pankkien ottolainauksilla olevia talletuksia.

OMA PÄÄOMA

- Taseessa oma pääoma on KPA 1:6:n mukaan jaettava seuraaviksi eriksi: Osake-, osuus- tai muu vastaava pääoma, Ylikurssirahasto, Arvonkorotusrahasto, Käyvän arvon rahasto, Vararahasto, Muut rahastot, Edellisten tilikausien voitto (tappio) sekä Tilikauden voitto (tappio).
- Osakeyhtiöiden on jaettava oma pääomansa erikseen sidottuun omaan pääomaan, vapaaseen omaan pääomaan ja pääomalainoihin (OYL 8:1).
- Sidotuksi omaksi pääomaksi merkitään osakepääoma sekä KPL:n mukainen arvonkorotusrahasto, käyvän arvon rahasto ja uudelleenarvostusrahasto.

Osake-, osuus- tai muu vastaava pääoma

- Osake-, osuus- tai muu niitä vastaava pääoma muodostuu ensisijaisesti yrityksen omistajan yritykseen sijoittamista varoista.

Ylikurssirahasto

- Ylikurssirahasto esiintyy osakeyhtiöiden taseessa sidotun oman pääoman eränä.
- Ylikurssirahasto ei voi enää uuden osakeyhtiölain (OYL 2006/264) mukaan kerryttää.
- Vararahastoa ja ylikurssirahastoa voidaan alentaa noudattaen, mitä osakepääoman alentamisesta osakeyhtiölaissa säädetään.
- Ylikurssirahastoa voidaan käyttää osakepääoman korottamiseen rahastoannilla, noudattaen uuden lain 11 luvun säännöksiä.

Arvonkorotusrahasto

- Arvonkorotusrahastoon merkitään pysyvien vastaavien eriin tehdyt arvokorotukset.
- KPL:n mukaan arvokorotuksen edellytyksenä on kaikkien seuraavien ehtojen toteutuminen samanaikaisesti (KPL 5:17):
 - arvokorotuskohde kuuluu pysyviin vastaaviin
 - arvokorotuskohde on maa- tai vesialue taikka arvopaperi
 - arvokorotuskohteen todennäköinen luovutushinta on tilinpäätöspäivänä alkuperäistä hankintamenoa suurempi
 - arvoero on pysyvä
 - arvoero on olennainen.
- Arvonkorotus kirjataan taseen vastaavaa-puolella arvokorotuskohteen hankintamenon lisäykseksi.
- Arvonkorotus on peruutettava, jos se osoittautuu aiheettomaksi.
- Arvonkorotuksen muodostamisesta tulee antaa useita liitetietoja.

Käyvän arvon rahasto

- Käyvän arvon rahasto liittyy mahdollisuuteen arvostaa rahoitusvälineet käyvän arvon mukaisesti hankintamenoperusteisen arvostamisen sijasta (KPL 5:2a).
- Rahoitusvälineen arvomuutos merkitään, tuotoksi tai kuluksi kirjaamisen sijasta, omaan pääomaan sisältyvään käyvän arvon rahastoon, jos:
 - kyseessä on suojauslaskentamenettelyssä käytetyn rahoitusvälineen kirjaus, jolla koko arvomuutoksen tai sen osan kirjaamatta jättäminen tuloslaskelmaan kyseisellä tilikaudella mahdollistetaan (*rahavirran suojaus*);
 - tällainen arvomuutos aiheutuu kirjanpitovelvollisen ulkomaiseen yritykseen tekemiin nettoinvestointeihin sisältyvän valuuttaeran kurssimuutoksesta (*muuntoero*); tai

- kyseessä on sellainen taseen vastaaviin merkityn käyvän arvon mukaan arvostettava rahoitusväline, jota ei pidetä kaupankäyntitarkoituksessa ja joka ei ole johdannaissopimus.

Muut rahastot

- Muut rahastot tulee jakaa KPA 1:6:n tasekaavan mukaan seuraaviksi eriksi: Vararahasto, Yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen mukaiset rahastot sekä Muut rahastot.
- Vararahasto on osakeyhtiöiden ja osuuskuntien sidottuun omaan pääomaan kuuluva erä ja muodostuu yrityksen ansaitsemasta tulorahoituksesta.
- Kirjanpitovelvollisen yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä voidaan määrätä erityisen oman pääoman rahastojen muodostamisesta ja merkitään vapaaseen omaan pääomaan Yhtiöjärjestyksen mukaiseksi rahastoksi.
- Erä Muut rahastot voi olla yhtiökokouksen tiettyihin käyttötarkoituksiin perustamia rahastoja samaan tapaan kuin yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot.

Edellisten tilikausien voitto (tappio)

- Edellisiltä tilikausilta kertynyt voitto- tai tappiosaldo merkitään eräksi Edellisten tilikausien voitto (tappio), ellei yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen taikka yhteisön kokouksen päätöksellä tilikauden tulosta ole siirretty johonkin muuhun rahastoon tai oman pääoman erään.

Tilikauden voitto (tappio)

- Tilikauden tulos ilmoitetaan taseessa erässä Tilikauden voitto (tappio).

Pääomalainat

- Pääomalaina on osakeyhtiölaissa (OYL 12:1-2) määritelty erityinen rahoitusmuoto.
- Pääomalaina kuuluu lähtökohtaisesti vieraaseen pääomaan.
- Pääomalainan tulee osakeyhtiölain mukaan täyttää seuraavat ehdot:
 - pääoma ja korko saadaan maksaa yhtiön selvitystilassa ja konkurssissa vain kaikkia muita velkoja huonommalla etuoikeudella;
 - pääoma saadaan muutoin palauttaa ja korkoa maksaa vain siltä osin kuin yhtiön vapaan oman pääoman ja kaikkien pääomalainojen määrä maksuhetkellä ylittää yhtiön viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan tai sitä uudempaan tilinpäätökseen sisältyvän taseen mukaisen tappion määrän;
 - pääoman tai koron maksamisesta yhtiö tai sen tytäryhteisö ei saa antaa vakuutta;
 - sopimus pääomalainasta on tehtävä kirjallisesti
 - pääomalaina merkitään taseeseen erilliseksi eräksi.

Tilinpäätössiirtojen kertymä

- Tilinpäätössiirtojen kertymä on jaettava taseessa kahdeksi alaryhmäksi: Poistoero ja Vapaaehtoiset varaukset.

- Kirjanpitovelvollinen saa kirjata suunnitelman ylittäviä poistoja, jos siihen on erityistä syytä (KPL 5:12.1).
- Vapaaehtoisten varausten vähentäminen perustuu KPL 5:15:n säännökseen, jonka mukaan tilinpäätöksessä saadaan tehdä investointi-, toiminta- tms. varaus.

Pakolliset varaukset

- Pakolliset varaukset tulee jakaa taseessa kolmeksi alaryhmäksi: Eläkevaraukset, Verovaraukset ja Muut pakolliset varaukset.
- Pakollisilla varauksilla tarkoitetaan sellaisia KPL 5:14.1-2:n mukaan tuotoista vähennettäviä, velvoitteista vastaisuudessa aiheutuvia menoja ja menetyksiä, joiden täsmällistä määrää tai toteutumisaikajankohdtaa ei tiedetä.
- Eläkevaraukseksi merkitään sellaiset yrityksen omalla vastuulla olevat eläkesitoumukset vakuutusmatemaattisin perustein arvostettuina, joita ei ole vakuutus sopimuksilla siirretty vakuutusyhtiöiden kannattavaksi.
- Pakollinen verovaraus tulee kysymykseen silloin, kun yritys ei ole maksanut verotarkastuksessa esitettyä riidanalaista, mahdollisesti oikeusasteissa käsiteltävää veroehdotusta.
- Muita pakollisia varauksia saattaa syntyä esim. keskeneräisistä oikeudenkäynneistä tai valitusprosesseista ja tappiollisista toimitussitoumuksista yms.

VIERAS PÄÄOMA

- Vieras pääoma tulee jakaa taseessa kahdeksi pääryhmäksi: pitkäaikaisiksi ja lyhytaikaisiksi veloiksi (KPA 1:6.3).

- Sekä lyhytaikaisista että pitkäaikaisista veloista taseessa tulee esittää 11 erää: Joukkovelkakirjalainat, Vaihtovelkakirjalainat, Lainat rahoituslaitoksilta, Eläkelainat, Saadut ennakot, Ostovelat, Rahoitusvekselit, Velat saman konsernin yrityksille, Velat omistusyhteyksyrityksille, Muut velat ja Siirtovelat.
- Joukkovelkakirjalainat eli joukkolainat ovat haltijalle asetettuja, edelleen myytävissä olevia velkakirjoja.
- Vaihtovelkakirjalainalla tarkoitetaan sellaista velkasitoumusta, joka voidaan vaihtaa etukäteen sovituin ehdoin ja edellytyksin joko kokonaan tai osittain osakeyhtiön osakkeisiin tai osuuskunnan sijoitusosuuksiin.
- Lainat rahoituslaitoksilta -erään sisällytetään esim. pankkilainat.
- Eläkelainoilla tarkoitetaan eläkevakuutusmaksuihin liittyvää takaisinlainausmahdollisuutta.
- Saatuina ennakkoina käsitellään vaihto- ja käyttöomaisuushyödykkeistä saadut ennakkomaksut.
- Ostovelkoina esitetään ne velat, jotka johtuvat tuotannontekijöiden hankintojen kirjaamisesta suoriteperusteisesti.
- Rahoitusvekselit ovat omia vekseleitä.
- Veloilla saman konsernin yrityksille tarkoitetaan tytäryrityksille, emoyritykselle ja sisaryrityksille olevia velkoja.
- Erään Velat omistusyhteyksyrityksille merkitään osakkuusy yrityksille ja muille omistusyhteyksyrityksille olevat velat.
- Muina velkoina esitetään yleensä sellaisia velkoja, jotka perustuvat velkakirjaan, verolippuun tms. velkojan antamaan dokumenttiin.

- Siirtovelat ovat laskennallisia eriä; ne liittyvät tulojen ja menojen jaksottamiseen.
- Siirtovelkoja ovat mm. seuraavat erät:
 - tilikaudelta maksamattomat palkat, kuten ylityöpalkat ja tulospalkkiot sekä kesälomapalkkavelka niihin liittyvine henkilösivukuluineen
 - tilikaudelta maksettuihin palkkoihin liittyvät laskennalliset henkilösivukulut, kuten TEL-velka, työttömyys-, tapaturma- ja ryhmähenkivakuutusvelka siltä osin kuin näitä eriä ei tilitetä maksettuihin palkkoihin koskevien ennakonpidätysten yhteydessä
 - erä, joka aiheutuu tuloverojen kirjaamisesta suoriteperustetta vastaavalla tavalla
 - vuosi- ja muut alennusvelat, korkovelat ja vuokravelat.

2.3 Liitetiedot

- KPL:n mukaiset liitetietovaatimukset luetellaan KPA 2 luvussa.
- Näiden lisäksi KPL 3:2:ssä on yleinen tilannekohtaisia liitetietoja edellyttävä vaatimus.

Kirjanpitolain ja -asetuksen mukaiset liitetiedot

- Liitetiedot määritellään osaksi tilikaudelta laadittavaa tilinpäätöstä (KPL 3:1.1).

- Tilinpäätöksen tulee antaa KPL 3:2:n mukaan oikeat ja riittävät tiedot kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta (oikea ja riittävä kuva).
- Jos tuloslaskelmassa, taseessa, liitetiedoissa ja toimintakertomuksessa annetut tiedot eivät sellaisenaan johda oikean ja riittävän kuvan muodostumiseen tilinpäätöksen lukijalle, liitetiedoissa on annettava niin paljon lisäselvityksiä, että oikea ja riittävä kuva varmistuu.

- Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot (KPA 2:2)

Liitetietona on esitettävä:

- 1) tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät;
- 2) perustelu, jos tuloslaskelman tai taseen esittämistapaa on muutettu, sekä muutoksen vaikutukset;
- 3) oikaisut, jotka on tehty edelliseltä tilikaudelta esitettäviin tietoihin;
- 4) selvitys, jos edellistä tilikautta koskevat tiedot eivät ole vertailukelpoisia päättyneen tilikauden tietojen kanssa;
- 5) aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset, jos ne eivät ole merkitykseltään vähäisiä;
- 6) sellaiset yksittäiseen tase-erään sisältyvät osat, jotka koskevat useaa tase-erää, jos tämä tieto on olennainen; sekä
- 7) peruste, jonka mukaista kurssia on käytetty muutettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset sekä velat ja muut sitoumukset Suomen rahaksi, jollei ole käytetty Suomen pankin tilinpäätöspäivänä noteeraamaa kurssia.

Sellaisten pysyviin vastaaviin kirjattujen rahoitusvälineiden osalta, jotka on kirjattu käypää arvoa korkeampaan arvoon ja joista ei ole tehty kirjanpitolain 5 luvun 13 §:n mukaista arvonalennusta, on tilinpäätöksen liitetietona ilmoitettava kirjanpitoarvo ja käypä arvo, joko rahoitusvälinekohtaisesti tai muulla tarkoituksenmukaisella tavalla ryhmiteltynä sekä perusteltu näyttö siitä, että kirjanpitoarvo jälleen saavutetaan ja mahdolliset muut perustelut sille, että arvonalennusta ei ole tehty.

Jos rahoitusjohdannaisia ei ole arvostettu kirjanpitolain 5 luvun 2 a §:n nojalla käypään arvoon, kunkin johdannaislajin osalta on tilinpäätöksen liitetietona esitettävä johdannaisten käypä arvo, jos tämä voidaan luotettavasti määritellä, sekä tiedot niiden käytön laajuudesta ja luonteesta.

Jos sekä päättyneeltä tilikaudelta että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on ylittynyt enintään yksi kirjanpitolain 3 luvun 9 §:n 2 momentissa säädetyistä rajoista, kirjanpitovelvollinen saa jättää esittämättä 1 momentin 5 kohdassa ja 3 momentissa tarkoitetut liitetiedot.

- Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot (KPA 2:3)

Liitetietona on esitettävä:

- 1) liikevaihdon jakautuminen toimialoittain ja maantieteellisten markkina-alueiden mukaisesti;
- 2) satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät erät;
- 3) selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista;
- 4) selvitys tuottoihin ja kuluihin sisältyvistä pakollisten varausten muutoksista, jos ne eivät ole merkitykseltään vähäisiä;
- 5) yhteismäärät tuotoista, jotka on saatu osuuksista muissa yrityksissä, korkotuotoista ja korkokuluista; sekä
- 6) erittely tuloslaskelmakaavassa KPA 1:10.3:n mukaisesti yhdistellyistä eristä.

Edellä 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettu erittely saadaan jättää tekemättä, jos yhdistelemisellä on ollut ainoastaan vähäinen merkitys oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

Jos sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on ylittynyt enintään yksi kirjanpitolain 3 luvun 9 §:n 2 momentissa säädetyistä rajoista, kirjanpitovelvollinen saa jättää esittämättä ne liitetiedot, joista säädetään 1 momentin 1 ja 2 kohdassa.

- Taseen vastaavia koskevat liitetiedot (KPA 2:4)
Liitetietona on esitettävä:
 - 3) poistamatta olevia aktivoituja kehittämismenoja koskeva selvitys, erikseen kirjanpitolain 5 luvun 8 §:n 2 momentissa tarkoitetut aktivointiedellytykset täyttävistä kehittämismenoista;
 - 4) perusteltu selvitys, jos aktivoitujen kehittämismenojen tai liikearvon poistoaika on pitempi kuin viisi vuotta;
 - 5) kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset lainan liikkeeseenlaskemisesta;
 - 6) arvonkorotusten periaatteet ja niiden kohteiden arvonmääritysmenetelmät;
 - 7) tieto pysyviin vastaaviin kuuluvien koneiden ja laitteiden hankintamenojen vielä poistamatta olevasta osasta;
 - 8) jos korkomenoja on luettu hyödykkeen hankintamenoon, selvitys tilikaudella aktivoitujen korkomenojen määrästä ja tase-eräkohtaiset tiedot poistamattomista aktivoiduista korkomenoista;
 - 9) tase-eräkohtainen tieto vaihto-omaisuuteen kuuluvien samanlaajisten hyödykkeiden jälleenhankintahintojen ja aktivoitujen hankintamenojen erotuksesta, jos se on olennainen;
 - 10) edellä 9 kohdassa tarkoitetut tiedot muihin tase-eriin kuin vaihto-omaisuuteen kuuluvista arvopapereista;
 - 11) siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät; sekä
 - 12) erittely KPA 1:10.4:n perusteella yhdistellyistä taseen vastaavien eristä.

Sen lisäksi mitä 1 momentissa säädetään, on ilmoitettava taseen pysyvistä vastaavista, erikseen hankintamenosta ja arvonnkorotuksesta, tase-eräkohtaisesti tiedot:

- 1) määrästä tilikauden alussa;
- 2) lisäyksistä ja vähennyksistä tilikauden aikana samoin kuin siirroista erien välillä;
- 3) kertyneistä poistoista ja arvonalentumisista tilikauden alussa;
- 4) vähennyksiin ja siirtoihin kohdistuvista kertyneistä poistoista ja arvonalentumisista;
- 5) tilikauden suunnitelman mukaisista poistoista; sekä
- 6) arvonalentumisista ja niiden palautuksista.

Sen lisäksi mitä 1 momentissa säädetään, on 1 luvun 6 §:n 1 momentin vastaavien B.II.2 kohdassa tarkoitetuista saamisista ilmoitettava erikseen:

- 1) myyntisaamiset;
- 2) muut saamiset; sekä
- 3) siirtosaamiset.

Mitä 3 momentissa säädetään, sovelletaan myös 1 luvun 6 §:n 1 momentin vastaavien B.II.3 kohdassa tarkoitettuihin saamisiin.

Edellä 1 momentin 12 kohdassa tarkoitettu erittely saadaan jättää tekemättä, jos yhdistelemisellä on ollut ainoastaan vähäinen merkitys oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

Jos sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on ylittynyt enintään yksi kirjanpitolain 3 luvun 9 §:n 2 momentissa säädetyistä rajoista, kirjanpitovelvollinen saa jättää esittämättä ne liitetiedot, joista säädetään 1 momentin 9-11 kohdassa sekä jättää esittämättä 2 momentissa tarkoitettut liitetiedot muista eristä kuin arvonnkorotuksista.

- Taseen vastattavia koskevat liitetiedot (KPA 2:5)

Liitetietona on esitettävä:

1) tase-eräkohtainen erittely oman pääoman erien lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden erien välillä tilikauden aikana;

1 a) Omien osakkeiden hankintamenon vähennys ja oikaisut oman pääoman eristä;

2) tase-erien mukaan eritelty tieto sellaisista pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan kuuluvista veloista, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua;

3) erittely liikkeeseen lasketuista joukkovelkakirjalainoista, erikseen vaihtovelkakirjalainoista ja muista oman pääoman ehtoiseen osuuteen välillisesti oikeuttavista lainoista;

4) siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät;

5) erittely KPA 1:10.4 perusteella yhdistellyistä taseen vastattavien eristä; sekä

6) erittely olennaisista pakollisiin varauksiin merkityistä eristä, jos se on tarpeen tase-erien selventämiseksi.

Sen lisäksi mitä 1 momentissa säädetään, on 1 luvun 6 §:n 1 momentin vastattavien D.8 kohdassa tarkoitetuista veloista ilmoitettava erikseen:

1) saadut ennakot;

2) ostovelat;

3) rahoitusvekselit;

4) muut velat; sekä

5) siirtovelat.

Mitä 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös 1 luvun 6 §:n 1 momentin vastattavien D.9 kohdassa tarkoitettuihin velkoihin.

Edellä 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu erittely saadaan jättää tekemättä, jos yhdistelemisellä on ollut ainoastaan vähäinen merkitys oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

Jos sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on ylittynyt enintään yksi kirjanpitolain 3 luvun 9 §:n 2 momentissa säädetyistä rajoista, kirjanpitovelvollinen saa esittää 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut tiedot erittelemättä niitä tase-erittäin sekä jättää esittämättä ne liitetiedot, joista säädetään mainitun momentin 3, 4 ja 6 kohdassa.

- Tuloveroja koskevat liitetiedot (KPA 2:6)

Liitetietona on esitettävä:

- 1) kirjanpitolain 5 luvun 18 §:ssä tarkoitetut laskennalliset verovelat ja -saamiset, jos ne ovat olennaisia eikä niitä ole merkitty taseeseen;
- 2) tieto tuloverojen jakautumisesta satunnaisista eristä johtuviin veroihin, jollei tätä jakoa esitetä tuloslaskelmassa; sekä
- 3) selostus arvonkorotusten mahdollisesta vaikutuksesta tuloverotukseen.

Jos sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on ylittynyt enintään yksi kirjanpitolain 3 luvun 9 §:n 2 momentissa säädetyistä rajoista, kirjanpitovelvollinen saa jättää esittämättä ne liitetiedot, joista säädetään 1 momentin 1-3 kohdassa.

- Vakuudet ja vastuusitoumukset

Vakuuksista on annettava seuraavat viisi liitetietoa (KPA 2:7.1):

- vakuusvelat
- vakuuksien arvo
- muutoin kuin velan vakuudeksi annetut vakuudet
- konsernivakuudet
- muut vakuudet.

- Liitetietona on esitettävä taseeseen sisältymättömistä vastuusitoumuksista ja vastuista seuraavat tiedot:

- eläkevastuut
- leasingvuokravastuusopimukset
- konserniyritykset
- muut vastuusitoumukset
- taloudelliset vastuut.

- Liitetiedot tilintarkastajan palkkioista (KPA 2:7a)

Jos kirjanpitovelvollisen kirjanpito, tilinpäätös, toimintakertomus ja hallinto tarkastetaan tilintarkastuslain ([459/2007](#)) mukaisesti, liitetietona on esitettävä tilintarkastajan palkkiot eriteltyinä toimeksiantoryhmittäin seuraavasti:

- 1) tilintarkastus;
- 2) tilintarkastuslain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut toimeksiannot;
- 3) veroneuvonta;
- 4) muut palvelut.

Jos sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on ylittynyt enintään yksi kirjanpitolain 3 luvun 9 §:n 2 momentissa säädetyistä rajoista, kirjanpitovelvollinen saa jättää esittämättä 1 momentissa tarkoitetun liitetiedon.

- Liitetiedot henkilöstöstä ja toimielinten jäsenistä (KPA 2:8)

Liitetietona on esitettävä:

- 1) henkilöstön keskimääräinen luku tilikauden aikana, ryhmittäin eriteltynä; sekä
- 2) tilikauden palkat, palkkiot, eläkekulut ja muut henkilösivukulut, jollei niitä ole eritelty tuloslaskelmassa.

Toimitusjohtajasta ja hänen sijaisestaan, hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenistä ja varajäsenistä sekä vastaaviin toimielimiin kuuluvista henkilöistä on ilmoitettava toimielinkohtaisesti:

- 1) palkat ja palkkiot näistä tehtävistä;
- 2 heille myönnettyjen rahalainojen yhteenlaskettu määrä samoin kuin määrän vähennys ja lisäys tilikauden aikana sekä lainojen pääasialliset korko- ja muut ehdot;;
- 3) heitä koskevien 7 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettujen vakuuksien ja vastuusitoumusten yhteenlaskettu määrä ja pääasiallinen sisältö; sekä
- 4) eläkesitoumukset näistä tehtävistä.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuihin toimielimiin aikaisemmin kuuluneista henkilöistä on ilmoitettava mainitun momentin 4 kohdan mukaiset tiedot toimielinkohtaisesti.

Kirjanpitovelvollisen, jonka arvopaperit ovat arvopaperimarkkina-[laissa \(495/1989\)](#) tarkoitetun julkisen kaupankäynnin tai sitä vastaavan kaupankäynnin kohteena Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa, on annettava edellä 2 momentin 1 ja 4 kohdassa ja 3 momentissa tarkoitetut tiedot henkilöittäin eriteltyinä. Muu kirjanpitovelvollinen saa jättää tällaiset tiedot esittämättä, jos ne koskevat yksittäistä henkilöä.

Jos sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on ylittynyt enintään yksi kirjanpitolain 3 luvun 9 §:n 2 momentissa säädetyistä rajoista, kirjanpitovelvollinen saa jättää esittämättä ne liitetiedot, joista säädetään 2 momentin 1 ja 4 kohdissa sekä 3 momentissa.

- Omistukset muissa yrityksissä (KPA 2:9)

Liitetietona on esitettävä:

1) yhden viidesosan tai sitä suuremman omistusosuuden kohteena olevasta yrityksestä nimi, kotipaikka ja omistusosuus sekä viimeksi laaditun tilinpäätöksen mukainen oma pääoma ja tilikauden voitto tai tappio; sekä

2) yrityksestä, josta kirjanpitovelvollisella on rajoittamaton vastuu, 1 kohdassa tarkoitetut tiedot sekä tieto yritysmuodosta.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun omistusosuuteen luetaan myös sellaisen henkilön omistukset, joka toimii omissa nimissään mutta kirjanpitovelvollisen lukuun.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu tieto saadaan jättää esittämättä, jos:

1) kirjanpitovelvolliselle tai omistuksen kohteena olevalle yritykselle aiheutuisi merkittävää haittaa tiedon esittämisestä ja poikkeamisen perusteet ilmoitetaan; tai

2) tieto on vähämerkityksellinen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

Edellä 3 momentissa säädetyn lisäksi 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu tieto omasta pääomasta ja tilikauden voitosta tai tappiosta saadaan jättää esittämättä, jos:

1) yritys yhdistellään tytär- tai osakkuusyrityksenä kirjanpitovelvollisen tai sen emoyrityksen konsernitilinpäätökseen; tai

2) kirjanpitovelvollisella on vähemmän kuin puolet yrityksen osakkeista tai osuuksista eikä yritys ole velvollinen ilmoittamaan tasettaan rekisteröitäväksi.

- Yksityisen elinkeinonharjoittajan ja eräiden muiden kirjanpitovelvollisten lyhennetyt liitetiedot (KPA 2:11)

Yksityinen elinkeinonharjoittaja ja muu kirjanpitovelvollinen kuin mitä kirjanpitolain 1 luvun 1 §:n 1 momentin 1, 2 ja 6-14 kohdassa sekä 3 luvun 9 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetaan, saa esittää 2-9 §:ssä säädetyn sijasta lyhennetyt liitetiedot, jos sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on ylittynyt enintään yksi kirjanpitolain 3 luvun 9 §:n 2 momentissa säädetystä rajoista.

Lyhennettyinä liitetietoina on esitettävä vähintään seuraavat tiedot:

1) annetut pantit ja velan vakuudeksi annetut kiinnitykset, takaukset, vekseli-, takuu- ja muut vastuut sekä vastuusitoumukset; sekä

2) peruste, jonka mukaista kurssia on käytetty muutettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset sekä velat ja muut sitoumukset Suomen rahaksi, jollei ole käytetty Suomen pankin tilinpäätöspäivänä noteeraamaa kurssia.

2.4 Toimintakertomus

- Toimintakertomus liittyy tilinpäätökseen, mutta ei ole sen osa, vaan tilinpäätökseen liitetty erillinen asiakirja.
- Tilinpäätökseen on liitettävä toimintakertomus (KPL 3:1), jossa annetaan tiedot kirjanpitovelvollisen toiminnan kehittymistä koskevista tärkeistä seikoista, jos:
 - 1) kirjanpitovelvollisen liikkeeseen laskemat arvopaperit ovat arvopaperimarkkinalaissa ([495/1989](#)) tarkoitetun julkisen kaupankäynnin tai sitä vastaavan kaupankäynnin kohteena Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion lainsäädännön alaisessa arvopaperipörssissä; tai
 - 2) kirjanpitovelvollisen sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on ylittynyt vähintään kaksi 9 §:n 2 momentissa tarkoitetuista rajoista.
- Pienet kirjanpitovelvolliset voivat esittää yhteisölaissa säädetyt tiedot liitetietoina.
- KPL:n mukaan toimintakertomuksessa tulee antaa tiedot kirjanpitovelvollisen toiminnan kehittymisen kannalta tärkeistä seikoista.
- Toimintakertomuksessa ilmoitettavat tiedot:
 - 1) tiedot olennaisista tapahtumista tilikaudella ja sen päättymisen jälkeen;
 - 2) arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä; sekä
 - 3) selvitys tutkimus- ja kehitystoiminnan laajuudesta.
- Toimintakertomuksessa on lisäksi esitettävä seuraavat tiedot:
 - arvioi merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista kirjanpitovelvollisen liiketoiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista
 - arvio kirjanpitovelvollisen taloudellisesta asemasta ja tuloksesta

- keskeisimmät tunnusluvut kirjanpitovelvollisen liiketoiminnan, taloudellisen aseman ja tuloksen ymmärtämiseksi
- henkilöstöä koskevat tunnusluvut ja muut tiedot
- ympäristötekijöitä koskevat tunnusluvut ja muut tiedot
- muut mahdolliset kirjanpitovelvollisen liiketoiminnan kannalta merkitykselliset seikat
- tarvittaessa täydentäviä tietoa ja lisäselvityksiä tilinpäätöksessä ilmoitetuista luvuista.

Osakeyhtiölain mukainen toimintakertomus

- Toimintakertomuksessa on esitettävä OYL 8:5:n mukaan seuraavat tiedot:
 - hallituksen esitys yhtiön voittoa koskeviksi toimenpiteiksi
 - hallituksen esitys mahdollisesta muun vapaan oman pääoman jakamisesta
 - yhtiön osakkeiden määrä osakelajeittain
 - kutakin yhtiön osakelajia koskevat yhtiöjärjestyksen pääasialliset määräykset
 - pääomalainoista pääasialliset lainaehdot
 - lainoille kertynyt kuluksi kirjaamaton korko
 - yhtiön ulkomaiset sivuliikkeet.
- Toimintakertomuksessa on annettava seuraavia tietoja osakeyhtiön rakenne- ja rahoitusjärjestelyistä (OYL 8:7)
 - tieto siitä, että yhtiöstä on tullut emoyhtiö tai se on ollut vastaanottavana yhtiönä sulautumisessa tai jakautumisessa taikka se on jakautunut
 - maksullisen tai maksuttoman osakeantipäätöksen pääasiallisesta sisällöstä (OYL 9:5 ja 9:17)
 - optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamista koskevan päätöksen pääasiallisesta sisällöstä (OYL 10:3)
 - yhtiön aikaisemmin antamiin optio-oikeuksiin ja muihin osakkeisiin oikeuttaviin erityisiin oikeuksiin perustuvan osakemerkinnän pääasialliset ehdot
 - hallituksen voimassa olevista osakeantia sekä optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamista koskeva valtuutus.

- Toimintakertomuksessa on lisäksi ilmoitettava osakeyhtiölain mukaan (OYL 8:8) seuraavat tiedot:
 - yhtiön ja sen tytäryhteisöjen hallussa ja panttina olevien yhtiön ja emoyhtiön osakkeiden kokonaismäärät sekä suhteelliset osuudet kaikista osakkeista ja osakkeen tuomista äänistä
 - tilikauden aikana yhtiölle tulleet ja pantiksi otetut omat ja emoyhtiön osakkeet sekä niiden luovuttaminen ja mitätöiminen.
- Lisäksi toimintakertomuksessa on annettava seuraavat tiedot tilikauden aikana yhtiölle tulleista, pantiksi otetuista, luovutetuista ja mitätöidyistä omista ja emoyhtiön osakkeista:
 - miten osakkeet ovat tulleet yhtiölle tai miten ne on luovutettu
 - osakkeiden lukumäärä ja suhteellinen osuus kaikista osakkeista
 - maksettu vastike.
- Kaikkien julkisten osakeyhtiöiden sekä suurten yksityisten osakeyhtiöiden ja osuuskuntien on laadittava rahoituslaskelma. (KPL 3:1, KPA 2:1)
- Rahoituslaskelman tavoitteena on antaa informaatiota sen arvioimiseksi, miten yritys on aikaansaanut rahavirtaa ja mihin rahavirta on käytetty.
- Rahoituslaskelmassa rahavirta jaetaan kolmeksi ryhmäksi, liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirroiksi.
- Kirjanpitolautakunta on antanut yleisohjeen rahoituslaskelman laatimisesta.